

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Географічний факультет
(назва інституту/факультету)
Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту
(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
«30» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Основи менеджменту

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма Міжнародний туризм, Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг

(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм"

(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: якими мовами читається дисципліна)

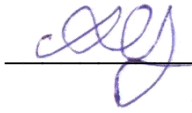
Чернівці 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Основи менеджменту** складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності 2015 р.) та відповідає освітній програмі «Міжнародний туризм», уведеної наказом по університету № 185 від 11.05. 2021 р., та освітній програмі «Готельно-ресторанний сервіс та туropolерейтинг», уведеної наказом по університету № 83 від 28.02. 2023 р. (спеціальність 242 «Туризм», галузь знань 24 «Сфера обслуговування»)

Розробник: доц. ***Підгірна Валентина Никифорівна***, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, к.екон.н.

Затверджено на засіданні кафедри економічної географії та екологічного менеджменту

Погоджено

з гарантом ОП «Міжнародний туризм» Олександр КОРОЛЬ

Погоджено

з гарантом ОП «Готельно-ресторанний сервіс та туropolерейтинг» Галина КРУЛЬ

Затверджено на засіданні кафедри економічної географії та екологічного менеджменту

Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Завідувач кафедри економічної географії та екологічного менеджменту

 Валерій РУДЕНКО

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету

Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Голова навчально-методичної ради географічного факультету

 Наталя АНДРУСЯК

1. Анотація дисципліни.

Головним завданням вивчення основ менеджменту, як наукової дисципліни, є набуття комплексу знань щодо вибору нових форм та методів управління у процесі створення цілісної, ефективної та гнучкої системи управління туристичною організацією в умовах постійно змінюваного середовища.

Важливість формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців з основ менеджменту визначається специфікою їхніх професійних обов'язків, інтенсивно зростаючими вимогами міжнародного ринкового середовища до професійної компетентності та формування у них професійних особистісних якостей та ґрунтовних знань.

Мета навчальної дисципліни. Формування у майбутніх менеджерів з туризму сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями, набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити до початку вивчення курсу «Основи менеджменту» такі предмети: «Економічна теорія», «Організація туризму».

2. Результати навчання У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей**:

- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу (ЗК4);
- вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми (ЗК9);
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК12);
- здатність планувати та управляти часом (ЗК13);
- здатність працювати в команді та автономно (ЗК14);
- здатність організовувати та планувати бізнес-діяльність підприємств, забезпечувати мотивацію та контроль цієї діяльності, виходячи з аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища (ЗК16);
- розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем (ФК8).
- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності (СК1)
- розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем (СК8)

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких програмних результатів навчання:

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук (ПРН2);
- розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна) (ПРН10);
- володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності (ПРН11);

- проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань (ПРН15);
- Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань (ПРН19);
- Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання (ПРН20);
- Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності (ПРН21);
- Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях (ПРН22);
- знати функції менеджменту: організації, планування, мотивації та контролю; сучасні методи управління та прийняття управлінських рішень, критерії ефективності управлінських рішень. Уміти здійснювати моделювання організаційної структури, планування, мотивацію і контроль діяльності виходячи з аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства (ПРН26).

Студенти також мають:

знати:

- способи визначення мети навчання, планування, аналізу та самооцінки;
- місце менеджменту в загальній системі управлінської науки та майбутній професійній діяльності;
- зовнішні й внутрішні чинники, що впливають на систему корпоративних відносин;
- складові організації, види поділу праці в організаціях, елементи внутрішнього та зовнішнього середовища організацій;
- основні положення змістовних та процесійних теорій мотивації;
- економічні, технологічні, соціально-психологічні та адміністративні методи менеджменту;
- суть та основні засади керівництва та лідерства, стилі керівництва, форми впливу та влади у різних середовищах;
- критерії і систему показників для визначення ефективності управління організаціями;
- особливості бізнес-етикету та ділового спілкування в сучасних умовах.

вміти:

- оцінювати події і явища в діяльності організації;
- проводити дослідження на відповідному рівні для ідентифікації та розв'язку проблемних ситуацій;
- взаємодіяти із суспільним оточенням, працювати як самостійно, так і в команді;
- вміти оптимально використовувати набуті здібності в процесі ухвалення управлінських рішень;
- аналізувати, проектувати і здійснювати самоуправління та управління організацією.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Основи менеджменту</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3,5	105	2	30	15	-	-	60	-	іспит
Заочна	3	6	3,5	105	2	8	4	-	-	93	-	іспит

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	прак	с.р.		л	пра	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Суть та основоположні принципи системи управління								
Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту	13	4	-	9	8	2	-	6
Тема 2. Історія розвитку менеджменту	9	2	2	5	8	-	-	8
Тема 3. Процес управління	9	2	2	4	12	2		10
Тема 4. Планування як загальна функція менеджменту	13	4	-	9	10	-	2	8
Тема 5. Організування як загальна функція менеджменту	11	3	3	5	12	-	-	12
Разом за ЗМ1	55	15	7	22	50	4	2	44
Змістовий модуль 2. Функціональна система менеджменту туристичної індустрії								
Тема 6. Мотивування як загальна функція менеджменту	8	2	2	4	11	2	2	7
Тема 7. Контролювання як загальна функція менеджменту	8	2	-	6	10			10
Тема 8. Регулювання як загальна функція менеджменту	8	2	2	4	8			8
Тема 9. Інформація і комунікація в менеджменті.	9	2	-	7	10	2		8
Тема 10. Керівництво та лідерство	10	4	2	4	9			9
Тема 11. Ефективність менеджменту	7	3	2	3	7			7
Разом за ЗМ 2	50	15	8	23	55	4	2	49
Усього годин	105	30	15	45	105	8	4	93

3.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту Тема 2. Історія розвитку менеджменту	2	4
2.	Тема 3. Процес управління	2	4
3.	Тема 4. Планування як загальна функція менеджменту Тема 5. Організування як загальна функція менеджменту	3	5
4.	Тема 6. Мотивування як загальна функція менеджменту	2	4
5.	Тема 7. Контролювання як загальна функція менеджменту Тема 8. Регулювання як загальна функція менеджменту	2	4
6.	Тема 9. Інформація і комунікація в менеджменті. Тема 10. Керівництво та лідерство в менеджменті	2	4
7.	Тема 11. Ефективність менеджменту	2	5
Всього		15	30

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.	3
2	Місія і цілі туристичної організації	3
3	Сутність функції мотивування та її місце в системі управління.	3
4.	Основні зміни у демографічному середовищі та їх вплив на прийняття маркетингових рішень.	3
5.	Моделі комунікаційного процесу. Комунікаційні перевантаження.	3
6.	Критерії оцінки стилів менеджера.	3
7.	Маркетингові стратегії організації сфери послуг.	3
8.	Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації	3
9.	Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Вимоги, що висуваються до інформації.	3
10	Вибір маркетингових стратегій на етапах життєвого циклу товару.	3
11	Назвіть характерні відмінності між японською та американською моделями менеджменту.	3
12.	Охарактеризуйте погляди представника української управлінської науки Балудянського Михайла Андрійовича.	3
13.	Порівняйте погляди представників школи людських стосунків Е.Мейо та М.Фолліт	3
14.	«Чому людина в процесі власної життєдіяльності вступає в гостру суперечність з умовами існування?»	3
15.	Опишіть кроки, відповідно до моделі К.Левіна, процесу організаційних змін.	3
16.	Підготуйте коротку інформацію на тему: «Трансформаційні процеси в системі матеріального та нематеріального стимулювання: соціальні та культурні пріоритети».	3
17.	Роль мотиваційного менеджменту у діяльності суб'єктів туристичної індустрії (туристичних агентств та операторів)	3
18.	«Зарубіжний досвід системи регулюючого впливу на туристичних підприємствах, досвід для України».	3
19.	Охарактеризуйте 10 правил ефективного слухання професора К. Девіса, наведіть декілька прикладів їх використання.	3

20	Охарактеризуйте передумови виникнення науки управління.	3
Всього		60

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового тестового контролю.

4. Методи навчання

Під час викладання даної навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- словесні методи: бесіда, пояснення, робота з електронними ресурсами;
- наочні методи: демонстрація відео, презентації, періодичні видання, книги;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси, семінари, круглі столи, вебінари);
- методи стимулювання пізнавального інтересу: дискусії, навчальні ігри, тренінги, кейси, кросворди, доповіді.

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі *модульного письмового тестування, оцінювання письмового виконання завдань, усної співбесіди*.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом *їх поточної перевірки й оцінювання*.

3. Контроль за виконанням ІНДЗ (за бажанням студента) здійснюється шляхом *оцінювання виконаних проектів та усного індивідуального захисту дослідження*.

4. Матеріал для *самостійної роботи студентів*, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Підсумкова оцінка (оцінка за *іспит*) з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконанні ІНДЗ. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент за модульне тестування (оцінювання засвоєння лекційного та самостійно опрацьованого матеріалу), виконання практичних робіт – у сумі становить 100 балів. Додатково студент може отримати до 20 балів за виконання ІНДЗ. Оцінка за екзамен виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зі шкалою оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Політика оцінювання

• **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

• **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних

девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

- Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view.

- Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrP1_/view

- та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

- **Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти:** Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» (<https://drive.google.com/file/d/1o0CFtXHLrgqS-T43aFun6blUvZO7Z0z1/view>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використуваної числової (рейтингової) шкали).

Критерії оцінювання за основними видами робіт – [завантажити >>>](#)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					40	100
T1-T2	T3	T4-T5	МКР 1	T6	T7-T8	T9-T10	T11	МКР 2		
5	5	5	15	5	5	5	5	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Форми поточного контролю:

- усна (індивідуальне, фронтальне, групове опитування, участь у дискусіях);
- захист презентації;
- письмова (тестування на платформі дистанційного навчання <https://moodle.chnu.edu.ua>, вирішення ситуативних завдань, ІНДЗ, захист проектів);

Форма підсумкового контролю: іспит.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем шляхом виконання конкретних завдань (презентацій чи тематичних тестувань). Кількість передбачених балів за різні види робіт зазначені у силабусі, робочій програмі, в системі дистанційного навчання Moodle, куди за умови онлайн-навчання студенти завантажують роботи, і де здійснюється тестовий контроль, та оголошуються під час занять (або виставляються в Moodle). Матеріал, винесений на самостійне опрацювання включений до тестів модульного і підсумкового контролю.

Тестові завдання різних форм розроблені до змістових модулів і покликані перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу, здатності осмислити і відтворити зміст даної частини дисципліни.

Загалом весь матеріал поділений на два змістових модуля і підсумковий, які передбачають поступове накопичення балів упродовж семестру: ЗМ1 передбачає накопичення 30 балів, ЗМ2 – 30 балів, підсумковий модульний контроль (тести) – 40 балів, що в сумі складає 100 балів за семестр.

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Підгірна В.Н. Менеджмент: тренінговий курс : навч.практ. Чернівці : Чернів.нац.у-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 160 с.
2. Збродська О. В., Лаготюк В. О. Менеджмент : навч. посіб. у таблицях і схемах. Чернівці : Родовід, 2015. 128 с.
3. Руденко В. П., Вацеба В. Я., Підгірна В. Н., Цепенда М. В. Менеджмент туристичної індустрії : підручник у 3-х частинах. Чернівці : ЧНУ, 2019. 400 с.
4. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
5. Шморгун Л. Г. Менеджмент організацій: навч. посіб. К. : Знання, 2010. 452 с.

Додаткова література:

1. Підгірна В.Н., Данілова О.М. Характеристика системи менеджменту туристичної індустрії на сучасному етапі. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 31(70). 1. 2020. С. 65-71.
2. Pidgirna, V. Filipchuk, N. Development of the tourist services market in Ukraine under conditions of transformation changer. GeoJournal of Tourism and Geosites. Year XIII, vol. 30, no. 2 supplement, 2020, p.794-800
3. Жигалов В. Т., Шимановська Л. М. Основи менеджменту і управлінської діяльності: навч. посіб. Київ : Вища школа, 2016. 223с.